

Os oes gennych unrhyw gwestiynau, ymholiadau neu os oes angen rhagor o wybodaeth arnoch cysylltwch â'r adran:

Ffôn: (01792) 703854

Dydd Llun - Dydd Gwener (ac eithrio gwyliau banc)

8.30 am tan 4.30 pm

Mae peiriant ateb y tu allan i oriau ar gael

Cyhoeddwyd yn gyntaf: Mehefin 2014

Fersiwn rhif: 2

Dyddiad Adolygu: Rhagfyr 2020

Dyddiad Adolygu Nesaf: Rhagfyr 2022

Awdur: Seicolegwyr Gwefus a Thafod
Hollt, Ysbyty Treforys, Abertawe

GIG
CYMRU
NHS
WALES

Bwrdd Iechyd Prifysgol
Bae Abertawe
Swansea Bay University
Health Board

Canolfan Cymru ar gyfer Gwefus a Thafod Hollt

Taflen Cyn Geni

Y Ganolfan Gymraeg i
Wefus a Thafod Hollt
The Welsh Centre for
Cleft Lip & Palate

Canolfan Cymru ar gyfer Gwefus a Thafod Hollt
Ysbyty Treforys,
Abertawe

Ffôn: (01792) 703810

[https://sbuhb.nhs.wales/hospitals/a-z-hospital-
services/cleft-team/](https://sbuhb.nhs.wales/hospitals/a-z-hospital-services/cleft-team/)

Beth nesaf?

Os oes gennych unrhyw gwestiynau neu os hoffech ragor o wybodaeth, cysylltwch ag un o'r Nyrsys Gwefus a Thafod Holtt ar 01792 703810. Gallwch hefyd ddod o hyd i rywfaint o wybodaeth ar wefan y tîm gwefus a thafod holtt, sef www.wales.nhs.uk/cleft-team. Yr unig wefan arall y byddem yn ei hargymell yw gwefan CLAPA (Cymdeithas Gwefus a Thafod Holtt) www.clapa.com.

Manylion Cyswllt

Dyma aelodau'r tîm a fydd yn cwrdd â chi cyn yr enedigaeth neu'n fuan ar ôl i'ch babi gael ei g/eni:

Mrs Michaela Rowe	Nyrs Gwefus a Thafod Holtt Arbenigol
Mrs Chuley Walton	Nyrs Gwefus a Thafod Holtt Arbenigol
Mrs Nicola Goldhawk	Nyrs Gwefus a Thafod Holtt Arbenigol
Dr Maha Mansour	Pediatregydd Ymgynghorol
Dr Ingo Scholler	Pediatregydd Ymgynghorol
Mr Tomos O'Neill	Llawfeddyg Gwefus a Thafod Holtt Ymgynghorol
Dr James Farrant	Anaesthetydd Ymgynghorol
Dr Sabelo Ndlovu	Anaesthetydd Ymgynghorol
Dr Vanessa Hammond	Seicolegydd Clinigol Ymgynghorol
Dr Danielle Dummett	Seicolegydd Clinigol Ymgynghorol

Os hoffech gysylltu ag aelod o'r Tîm Gwefus a Thafod Holtt, gellir cael gafael arnom drwy Andrea Thomas, ein Cydlynnydd Gwefus a Thafod Holtt, ar 01792 703810.

Cefnogaeth Seicolegol

Mae'r Seicolegwyr yn rhan o'r Tîm Gwefus a Thafod Hollt. Rydyn ni yma i gynnig help a chefnogaeth i deuluoedd wrth iddynt ddod i delerau â'r ffaith fod gan eu baban wefus a thafod hollt, a rhoi cymorth iddynt os oes ganddynt unrhyw ofidiau neu bryderon eraill. Rydyn ni hefyd yn anelu at weithio mewn ffordd gadarnhaol gyda phob teulu pan fydd gan blentyn wefus a thafod hollt, gan edrych ar ffyrdd o helpu eu plentyn i deimlo hunan-barch a hyder wrth dyfu, a bod â'r gallu i ddelio â throeon bywyd.

Mae cymorth y tîm seicoleg ar gyfer gwefus a thafod hollt ar gael i chi, eich plentyn ac aelodau eraill o'r teulu ar unrhyw adeg. Rydyn ni'n hapus i siarad â chi dros y ffôn i drafod sut y gallwn helpu. Gallwn ni hefyd drefnu apwyntiadau i gwrdd wyneb yn wyneb. Does dim rhaid i'r broblem fod yn un fawr cyn eich bod yn cysylltu â ni. Cysylltwch â ni ar 01792 703810.

Croeso i Dîm Gwefus a Thafod Hollt De Cymru

Mae Tîm Gwefus a Thafod Hollt De Cymru wedi'i leoli yn Ysbyty Treforys yn Abertawe. Mae'r tîm yn gofalu am yr holl blant sy'n cael eu geni â gwefus hollt a/neu daflod hollt yn Ne Cymru a rhannau o Ganolbarth Cymru. Rydym yn rhan o Rwydwaith Clinigol a reolir gan y De-orllewin a De Cymru ar gyfer gwefus a/neu daflod hollt.

Mae Tîm Gwefus a Thafod Hollt De Cymru yn cynnwys nifer o wahanol weithwyr proffesiynol gan gynnwys Nyrsys Gwefus a Thafod Hollt Arbenigol, Pediatregwyr Gwefus a Thafod Hollt, Seicolegwyr, Deintydd Pediatrig, Orthodontyddion, Otolaryngolegydd (sef Llawfeddyg Clust, Trwyn a Gwddf), Therapyddion Lleferydd ac Iaith, Genetegydd a Deintyddion Adferol. Mae gennym hefyd Gydlynnydd ar gyfer y tîm. Mae'r llyfryn hwn yn rhoi rhywfaint o wybodaeth i chi am fabanod a fydd yn cael eu geni â gwefus hollt a/neu daflod hollt a'r hyn y gallwch ei ddisgwyl gan y tîm. Gobeithiwn y bydd yn ddefnyddiol i chi. Gallwch hefyd ddod o hyd i ragor o wybodaeth ar ein gwefan www.wales.nhs.uk/cleft-team.

Addasu pan fydd eich babi wedi cael diagnosis o wefus a thaflod hollt

Llongyfarchiadau ar eich beichiogrwydd!

I'r rhan fwyaf o bobl a fydd yn darllen y daflen hon, byddwch wedi cael gwybod bod gan eich babi wefus a/neu daflod hollt a bydd hyn wedi'i weld ar sgan uwchsain yn ystod eich beichiogrwydd. I lawer o bobl, efallai mai dyma'r tro cyntaf i chi feddwl am wefus a thaflod hollt ac efallai nad ydych chi'n teimlo eich bod yn gwybod llawer amdano. I bobl eraill, efallai y byddwch eisoes yn gwybod am wefus a thaflod hollt. Efallai eich bod chi neu rywun yn eich teulu, neu rywun arall rydych chi'n ei adnabod, wedi'i eni â gwefus a thaflod hollt.

Mae rhai pobl yn gweld eu bod yn dod i delerau'n hawdd iawn â'r newyddion fod gan eu babi wefus a/neu daflod hollt. I'r rhan fwyaf o bobl, fodd bynnag, gall gymryd ychydig o amser i ddod i'r arfer â'r newyddion a theimlo bod ganddynt ddealltwriaeth o wefus a thaflod hollt. Efallai y byddwch yn profi pob math o ymatebion emosiynol, yn amrywio o deimlo sioc i boeni i deimlo eich bod eisiau amddiffyn eich babi. Nid yw'n anarferol mynd o un emosiwn i'r llall na theimlo sawl emosiwn ar yr un pryd.

Llawdriniaeth

Mae babanod sy'n cael eu geni â gwefusau hollt fel arfer yn cael llawdriniaeth i gywiro hyn pan fyddant yn 3-4 mis oed. Mae babanod sy'n cael eu geni â thaflod hollt fel arfer yn cael llawdriniaeth i gywiro hyn pan fyddant yn 6-12 mis oed. Bydd pob llawdriniaeth yn cael ei chynnal yn Ysbyty Treforys, Abertawe. Rydyn ni'n deall y gall meddwl am lawdriniaeth fod yn beth ddigon anodd i riant ei wneud. Unwaith y bydd eich babi wedi'i g/eni, bydd un o'n nyrsys hollt arbenigol yn ymweld â chi i siarad am yr hyn y gallwch ei ddisgwyl. Pan fydd eich babi rhwng 6 a 12 wythnos oed byddwch yn cael apwyntiad i ddod i'r Clinig Babanod Newydd newydd lle byddwch yn cwrdd ag aelodau o'r tîm sy'n ymwneud â gofal cynnar ar eich cyfer chi a'ch babi. Os oes gennych gwestiynau yn y cyfamser neu os hoffech gwrdd â'r tîm cyn i'ch babi gael ei g/eni, cysylltwch ag un o'r Nyrsys Gwefus a Thaflod Hollt Arbenigol ar 01792 703810.

Bwydo babanod sy'n cael eu geni â gwefus a thaflod hollt

Un o rolau hanfodol y Gwasanaeth Gwefus a Thaflod Hollt yw gweithio gyda'r rhwydwaith o bobl sy'n ymwneud â gofal eich babi i'ch cynorthwyo i sefydlu trefn fwydo dda sy'n rhoi'r hyn sydd ei angen ar y babi ac sy'n dderbyniol i'r teulu.

Mae pob babi'n treulio'r rhan fwyaf o'i wythnosau cynnar yn bwydo ac yn cysgu. Yn ogystal â bodloni archwaeth bwyd a syched eich babi, mae bwydo yn gyfnod o ryngweithio cymdeithasol pan fydd y babi ar ei fwyaf effro a phan fydd rhieni a babanod yn dechrau dod i adnabod ei gilydd.

Mae bwydo ar y fron neu drwy botel yn arfer digwydd drwy sugno, pan fydd y gwefusau'n amgylchynu'r deth. Mae'r llaeth yn cael ei bwmpio allan gan weithred frysio y tafod a phwysau negyddol yng ngheg y babi sy'n digwydd drwy ddefnyddio'r daflod feddal i gau cefn y trwyn. Fel arfer, nid yw babanod sydd â gwefus hollt yn unig yn cael problem wrth fwydo, ond efallai y bydd rhai'n ei chael hi'n anodd gwneud sêl o amgylch y deth. Yn aml, mae babanod sydd â thaflod hollt yn cael trafferth creu digon o bwysau o fewn y geg oherwydd bod yr hollt yn y daflod yn achosi i aer ddianc. Felly, yn aml mae angen rhywfaint o gymorth arnynt i fwydo'n effeithiol. Bydd y tîm arbenigol yn rhoi help ac offer i'ch helpu i fwydo eich babi. Gallwch gysylltu â CLAPA ar 02078334883 i archebu poteli bwydo.

Sut bynnag y byddwch yn dewis bwydo eich babi, gall fod o fudd i'r ddau ohonoch dreulio amser yn cael cyswllt croen ar groen. Bydd hyn yn cadw eich babi'n gynnes ac yn helpu i'w dawelu, gan roi amser i chi fondio gyda'ch gilydd. Os nad yw eich babi'n gallu bwydo ar y fron a'ch bod dal eisiau defnyddio llaeth o'r fron, rydyn ni'n eich annog o hyd i roi'r babi ar y fron i annog llaetha.

Mae llawer o bobl yn dweud bod ganddynt bryderon am sut y byddant yn ymateb pan gaiff eu baban ei g/eni. Mae'r rhain yn bryderon normal iawn ac os ydynt yn berthnasol i chi efallai y bydd yn tawelu eich meddwl fod bron pawb yn dweud bod y pryderon hyn yn diflannu unwaith y bydd eu babi'n cyrraedd. Mae hefyd yn gyffredin iawn cael meddyliau fel 'pam ni?' neu 'pam fy mabi i?' Fel rhieni rydych yn addasu i ddysgu y bydd eich babi'n cael ei g/eni â gwefus a thaflod hollt. Mae rhai pobl yn addasu'n eithaf cyflym, ac i eraill gall hon fod yn broses fwy graddol sy'n cymryd ychydig yn hirach. Mae'r rhain i gyd yn ymatebion normal iawn ac mae'r holl bobl hynny sy'n ymwneud â'ch gofal a gofal eich babi yn eu deall.

Efallai y bydd gennych lawer o gwestiynau o'r dechrau, neu efallai y bydd yn cymryd amser i'r rhain ddod yn glir i chi. Efallai y byddwch chi'n teimlo bod y wybodaeth a roddir i chi adeg y diagnosis o wefus a/neu daflod hollt yn ddryslyd ac yn ormod. Peidiwch â phoeni. Rydyn ni'n deall y gall hyn fod yn wir a byddwn bob amser yn hapus i drafod unrhyw un o'ch cwestiynau pan fyddwch yn teimlo'n barod. Os oes gennych unrhyw gwestiynau neu bryderon, mae croeso i chi ofyn unrhyw beth ar unrhyw adeg. Nid oes unrhyw gwestiynau'n rhy fach nac yn ddibwys. Y cyswllt gorau yn y lle cyntaf yw un o'r Nyrsys Gwefus a Thaflod Hollt sydd ar gael ar 01792 703810.

Gwybodaeth Gefndirol - Gwefus a Thafod Hollt

Bydd tafod hollt hefyd gan rai babanod sydd â gwefus hollt. Mae hyn yn wir am ychydig dros hanner y babanod sydd â gwefus hollt. Mae'r daflod yn ffurfio to'r geg. Bron bob amser cyn i fabi gael ei g/eni, nid yw'n bosibl dweud a oes ganddo daflod hollt ai peidio.

Beth yw Gwefus a Thafod Hollt?

Mae gwefus a/neu daflod hollt yn digwydd yn gynnar iawn yn ystod beichiogrwydd lle nad yw dwy ochr gwefus a/neu daflod y baban yn ymuno â'i gilydd yn iawn. Gall gwefus hollt fod ar un ochr (yn unochrog) neu ar y ddwy ochr (dwyochrog). Gall fod mor fach â nodwydd, neu gall ymestyn i fyny i'r trwyn. Mae'r daflod yn ffurfio to'r geg. Mae'n cynnwys dwy ran: y daflod galed yn y tu blaen a'r daflod feddal yn y cefn. Mae ambell hollt yn mynd rhan o'r ffordd drwy'r daflod yn unig ond mewn achosion eraill gall fynd drwy'r wefus, cig y dannedd a'r daflod.

Gall babanod gael eu geni â gwefus hollt yn unig neu â gwefus hollt a thaflod hollt. Mae rhai babanod yn cael eu geni â thaflod hollt yn unig ond nid yw hyn bron byth yn cael ei weld ar sgan uwchsain yn ystod beichiogrwydd.

Pa mor gyffredin yw gwefus a thaflod hollt?

Yn y DU, mae tua 1 o bob 700 o blant yn cael eu geni â gwefus hollt a/neu daflod hollt. O'r rhain, mae gan tua 25% wefus hollt yn unig; bydd gan 40% daflod hollt yn unig; a bydd gan y 35% arall wefus a thaflod hollt.

Y daith i ddod

Rydyn ni wedi llunio siart ar wahân sy'n ceisio dangos mewn ffordd syml y daith y byddwn yn ei rhannu gyda chi a'ch plentyn dros y blynyddoedd i ddod. Mae siartiau gwahanol ar gyfer gwahanol fathau o wefusau a thaflod hollt, felly byddwn yn rhoi copi i chi o'r un a fydd yn berthnasol i'ch plentyn pan gaiff eich babi ei g/eni.

